

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

TÜRKİYE'DE KENTSEL ve KIRSAL YERLEŞİM SİSTEMLERİ

Plan ve programlarımızda yerleşim sistemlerinin önemi

- 11. Kalkınma Planı
- Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
- Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
- BM HABITAT Konferansı
- Şehircilik Şurası

- Dengeli yerleşim yapısının önemi
- Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması
- Yerleşimlerin farklılaşan ihtiyaçları

Genel Amaç

Türkiye’de yerleşim sistemlerinin güncel yapısını ortaya çıkarmak

Bu çerçevede;

- Yerleşimler arası sosyo-ekonomik yatay ve dikey ilişkileri incelemek
- Yerleşimlerin hizmet verme büyüklüklerini tespit etmek
- Kentsel ve kırsal yerleşimlerin etki alanlarını belirlemek
- Kırsal yerleşimlerin sosyo-ekonomik yapısını ortaya çıkarmak

1. Kamu yatırım programları

- Yerleşimler arası insan, bilgi ve sermaye akışlarının analizi
- Başta Strateji Bütçe Başkanlığı olmak üzere tüm yatırımcı/icracı kurumlar faydalanabilir

2. Yerelde hizmet sunumu

- Yerleşimler arasında hizmet alma-verme ilişkilerinin ortaya çıkarılması, etki alanlarının oluşturulması
- Örneğin Halfeti'nin Şanlıurfa yerine Gaziantep'ten; Gölhisar'ın Burdur yerine Denizli'den ilk sırada hizmet alması

3. Kırsal kalkınma politikalarının tasarım ve uygulanması

- 37.036 köy, belde ve kırsal mahallenin
 - Geçim kaynakları
 - Tarımsal üretim yapısı
 - Ürünlerin nasıl değerlendirildiği
 - İş gücü hareketliliği
 - Temel kamu hizmetlerine erişim

4. Göçü önlemek üzere bölgesel merkezlerin belirlenmesi ve buralara yönelik politikalar geliştirilmesi

- Cazibe Merkezleri Destekleme Programı benzeri programlar için bölgesel hizmet merkezlerinin belirlenmesine yönelik veri ve analizler

Coğrafi Kapsam

TÜM TÜRKİYE’DE 81 İL MERKEZİ, 973 İLÇE MERKEZİ, YAKLAŞIK 37 BİN KÖY,
KIRSAL MAHALLE VE BELDE KAPSANMIŞTIR.

KENTSEL

- İl Merkezleri 81
- İlçeler 973
- Veri kaynakları: Resmi İstatistikler, İdari Kayıtlar (Kamu-Özel)

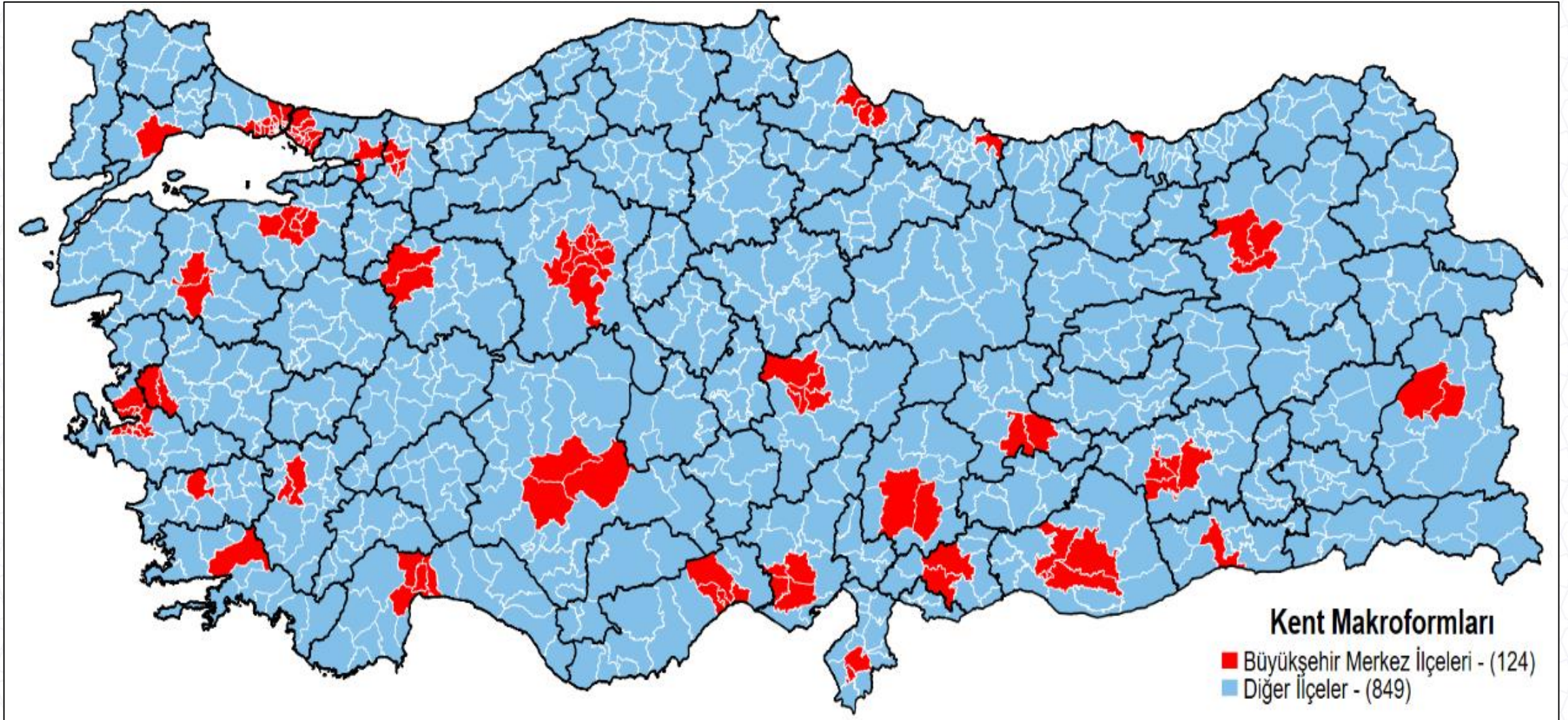

KIRSAL

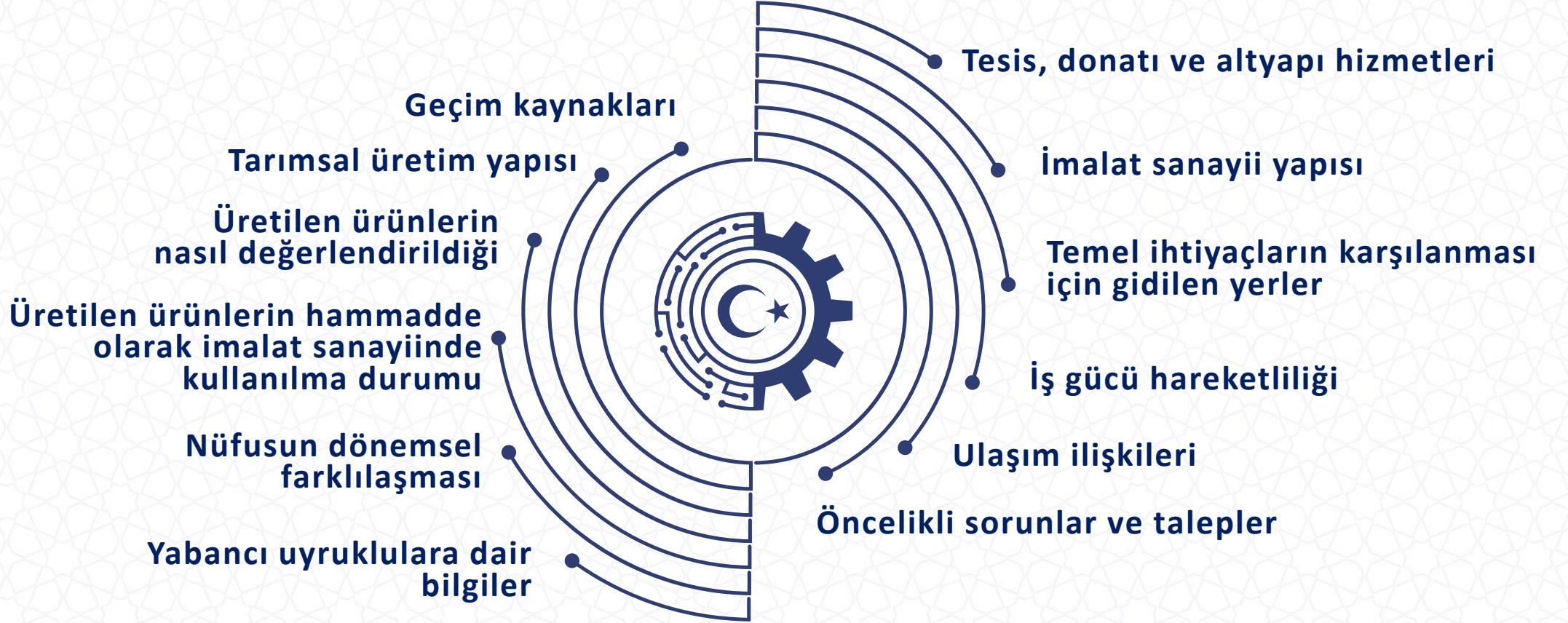
- Köyler, Kırsal Mahalleler, Beldeler
- Toplam **37.036** Köy, Kırsal Mahalle ve Belde
- Veri kaynakları: 37.036 Kırsal Yerleşimde **Muhtar ve Belde Belediye Başkanları İle Yüz Yüze Anket**, İlçe Ulaşım Anketi

Kent Lekeleri – Kent Makroformları

Saha Çalışmasının (Anket) içeriği

Hizmet Merkezi

Kendisinden başka en az bir yerleşime hizmet sağlayan yerleşimler

Metodoloji

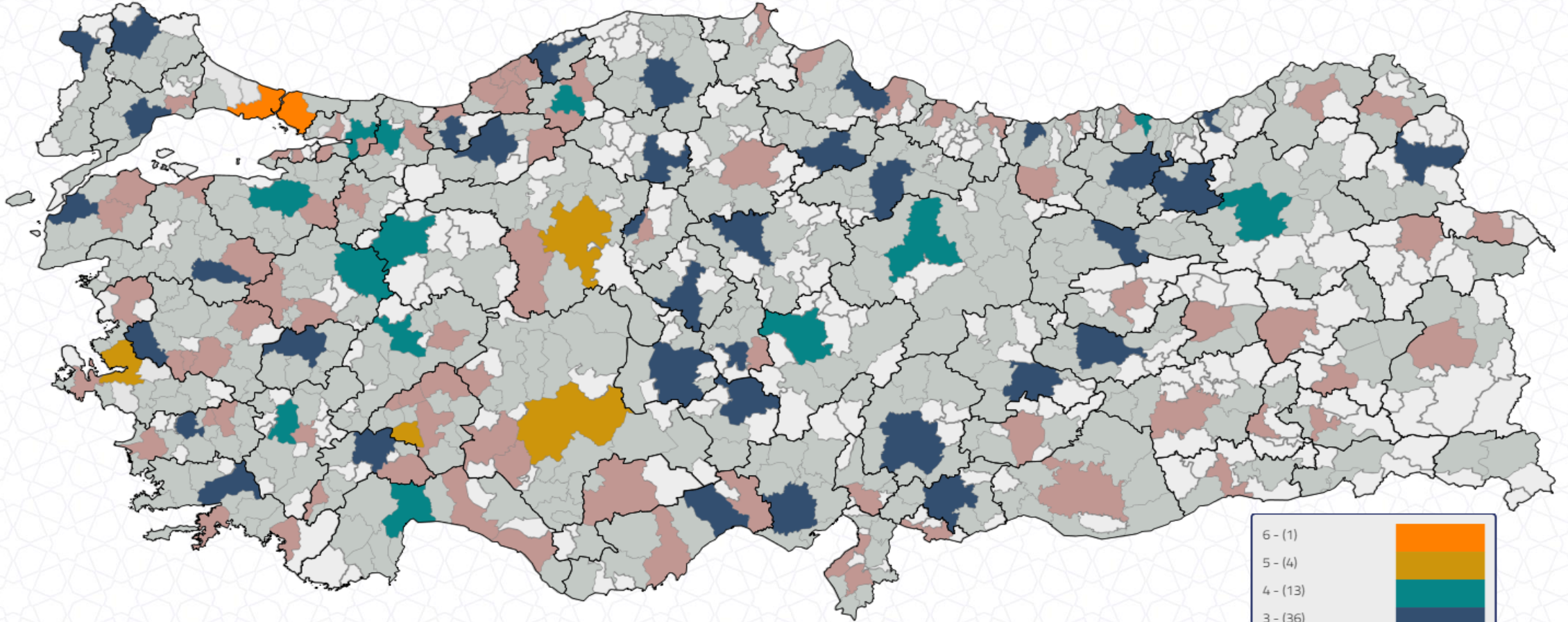
MERKEZİ YER ve AĞ TEORİLERİNİN bir arada ele alındığı yenilikçi ve özgün bir HİBRİT model

- Merkezi Yer Teorisi: Dikey İlişkiler
- Ağ Teorisi: Yatay İlişkiler

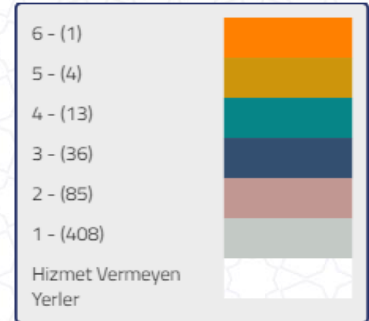
Yerleşimler Arası İlişkilerin İncelendiği Boyutlar

 Kentsel		 Kırsal	
Eğitim (Ortaöğretim, Yükseköğretim)		Eğitim	
Sağlık		Sağlık	
Ulaşım		Ulaşım	
Ticaret		Ticaret	
İletişim		 İş Gücü Hareketliliği	
Kargo			

Yükseköğretim Alanında Kentsel Hizmet Merkezleri

- 6 dereceli hizmet merkezi yapısı
- En üstteki İstanbul'u Ankara, İzmir, Konya ve Isparta izliyor.
- Üst dereceli merkezlerin batıda yoğunlaşması

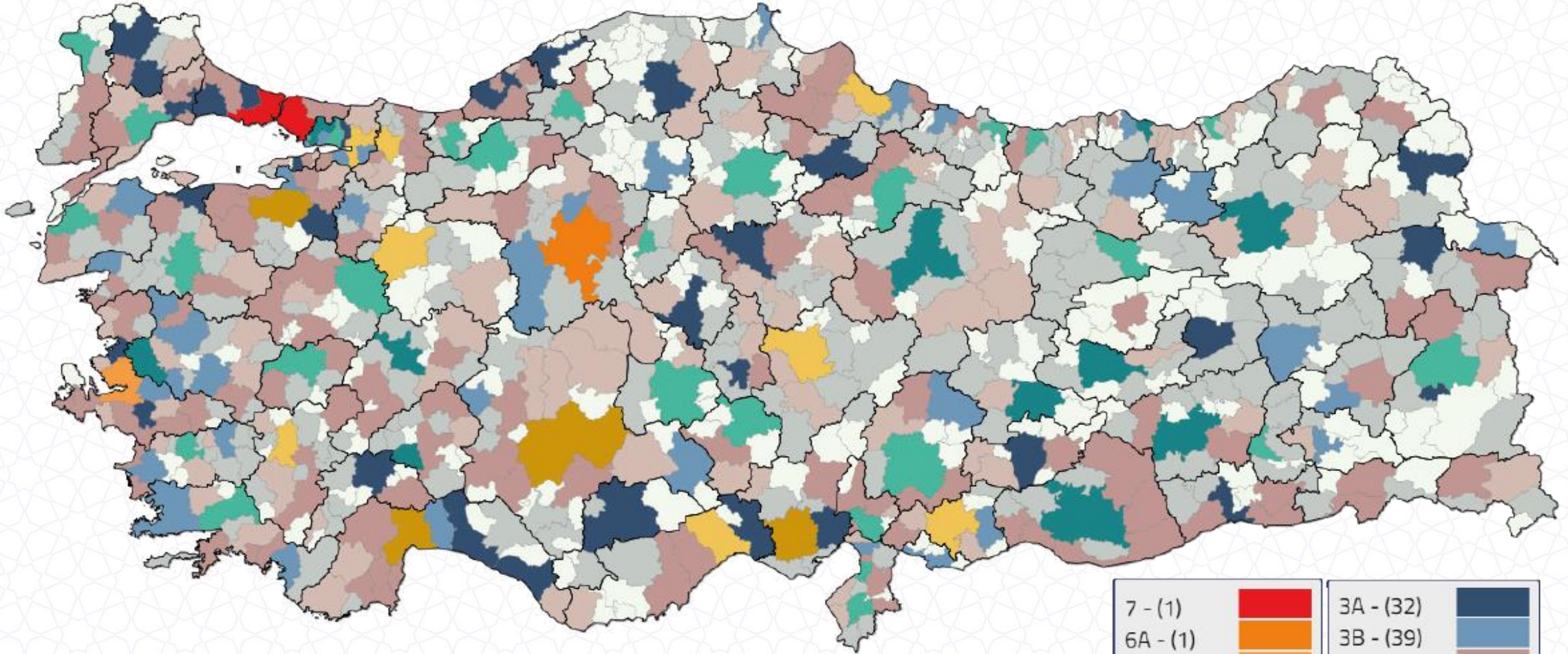

İller Arası Ticaret Ağında İlk 100 İlişki

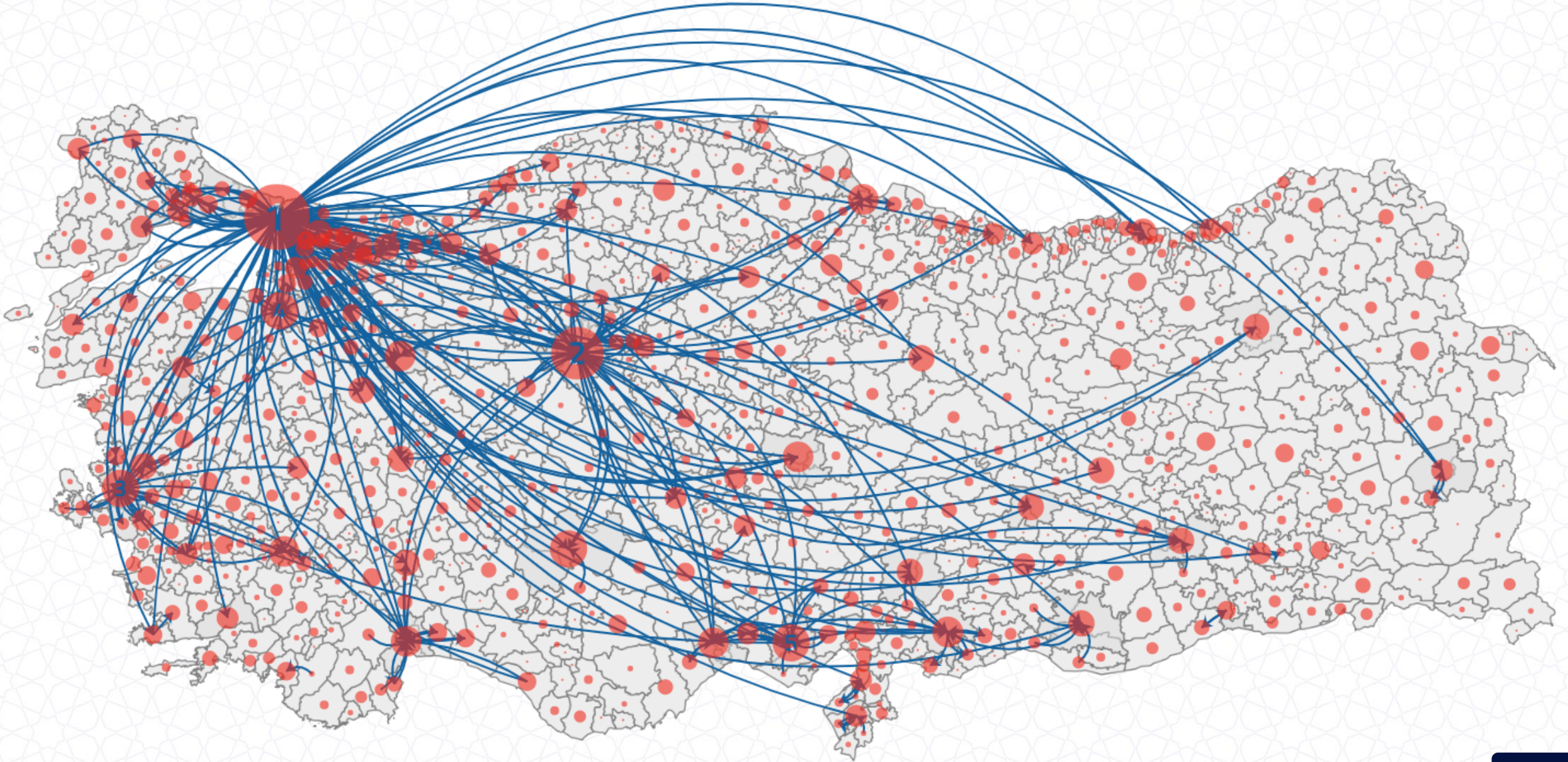
Kentsel Hizmet Merkezlerinin Dağılımı (Bütünleşik)

7 - (1)		3A - (32)	
6A - (1)		3B - (39)	
6B - (1)		2A - (129)	
5A - (4)		2B - (110)	
5B - (8)		1A - (242)	
4A - (11)		1B - (274)	
4B - (27)			

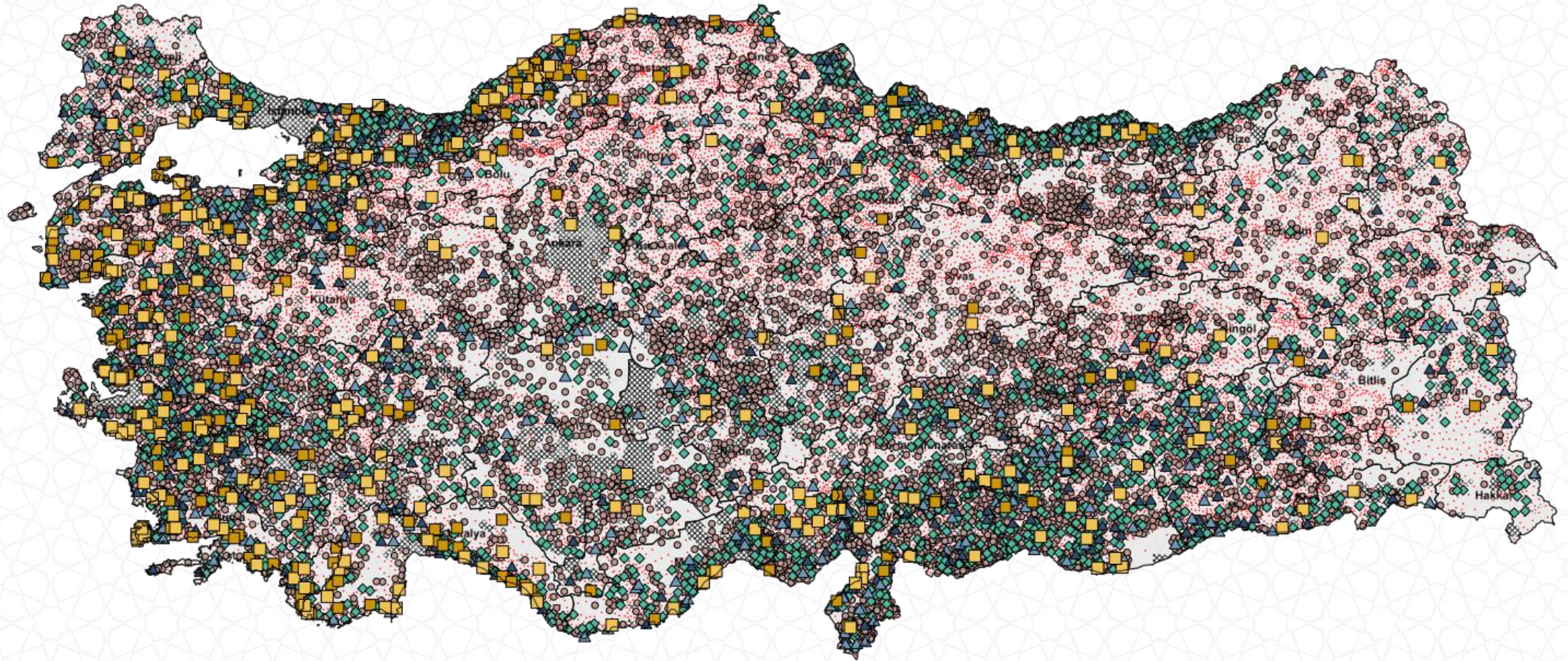

Bütünleşik Kentsel İlişki Ağında İlk 300 İlişki

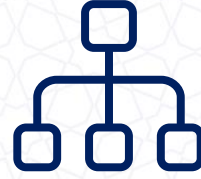

Kırsal Hizmet Merkezlerinin Dağılımı (Bütünleşik)

4A - (216)	■
4B - (264)	■
3A - (332)	▲
3B - (366)	▲
2 - (2312)	◆
1 - (8987)	◆
Hizmet Vermeyenler - (24559)	●
Ankete Dahil Olmayanlar	■

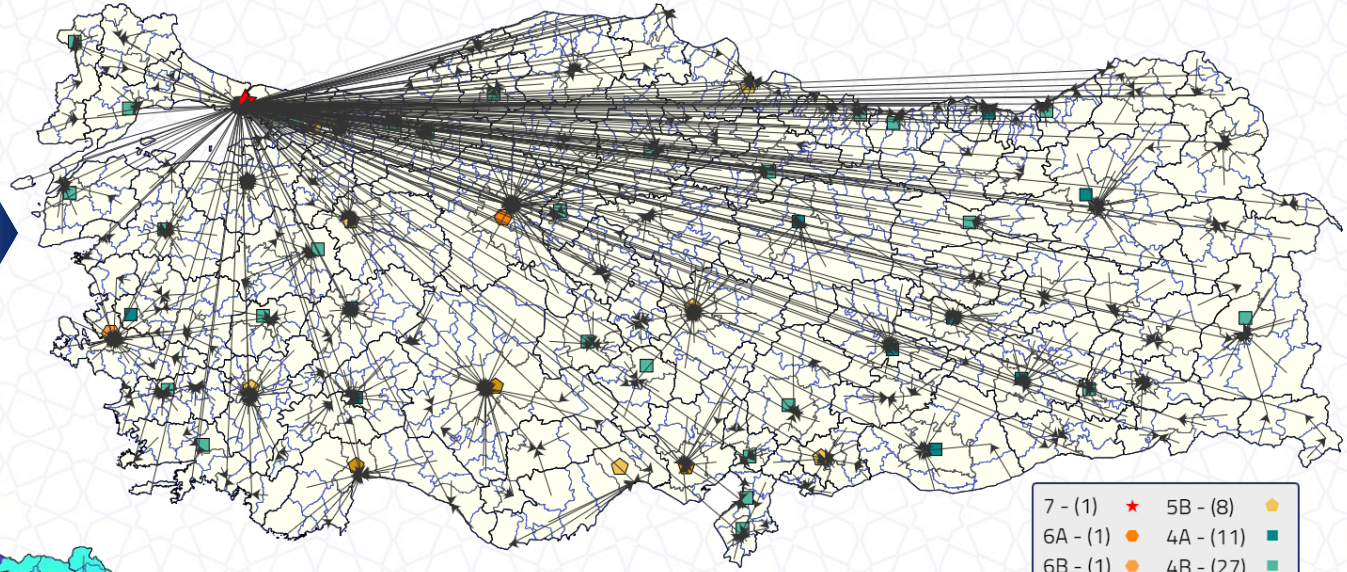
Etki Alanları ve Bölgeler

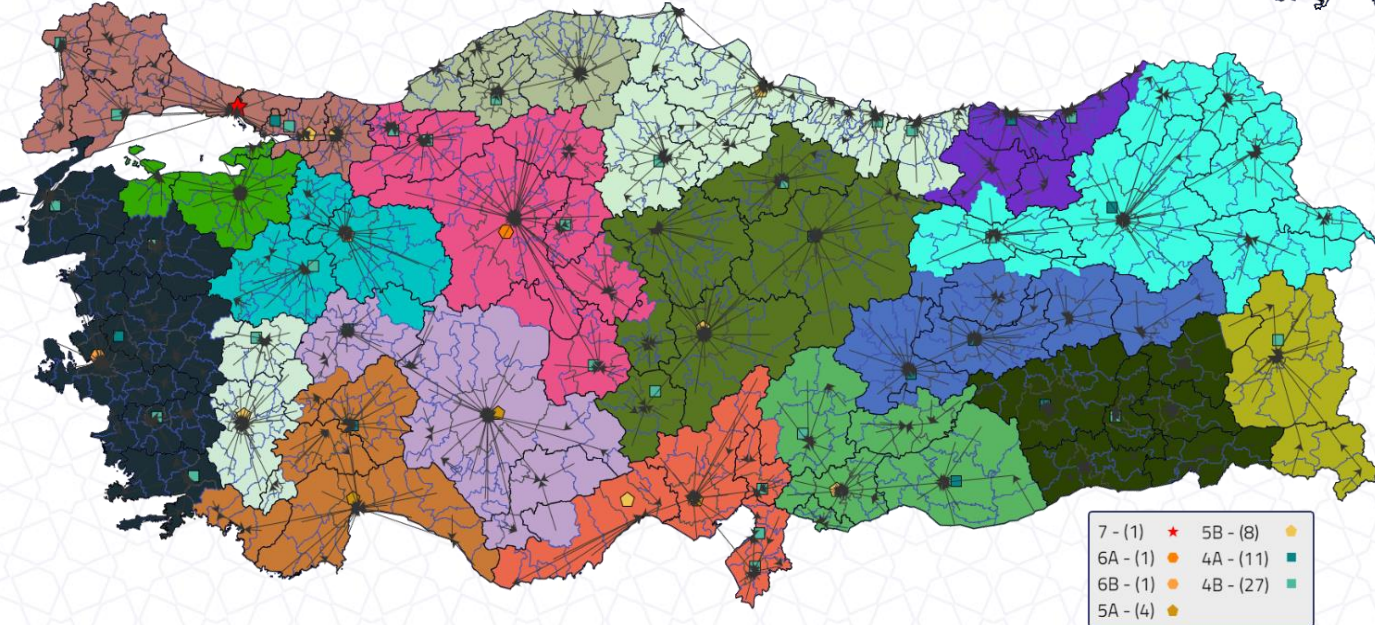
Yerleşimlerin en çok hizmet aldığı diğer yerleşimlere bağlanmasıyla oluşturulan bölgeler

Etki Alanları ve Bölgeler

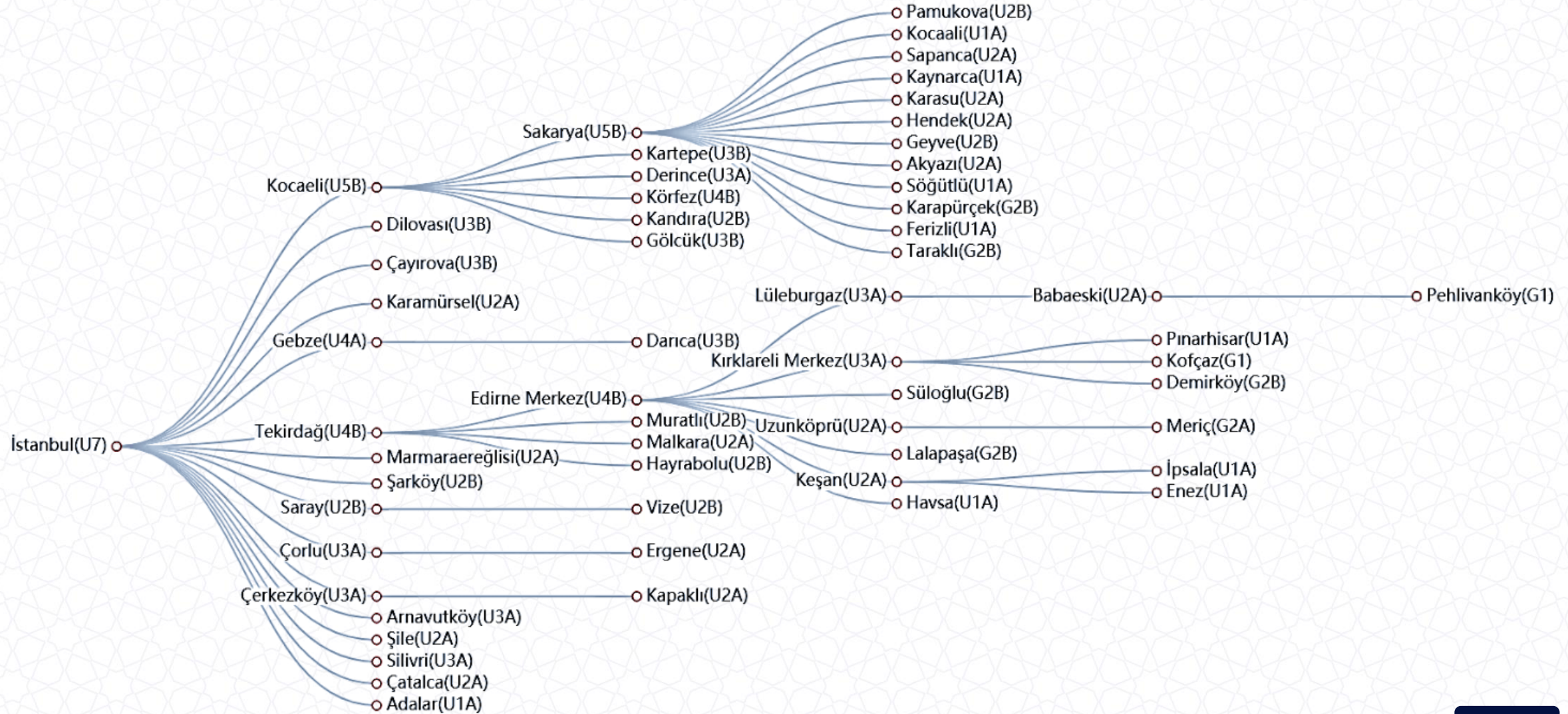
Mekânsal olarak hiçbir kısıt
konulmadığında İstanbul
tüm Türkiye'yi etkisi
altına almaktadır

Bölgesel Merkezler ve
Bağlı Yerleşimler

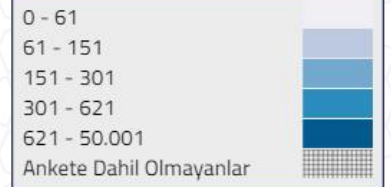
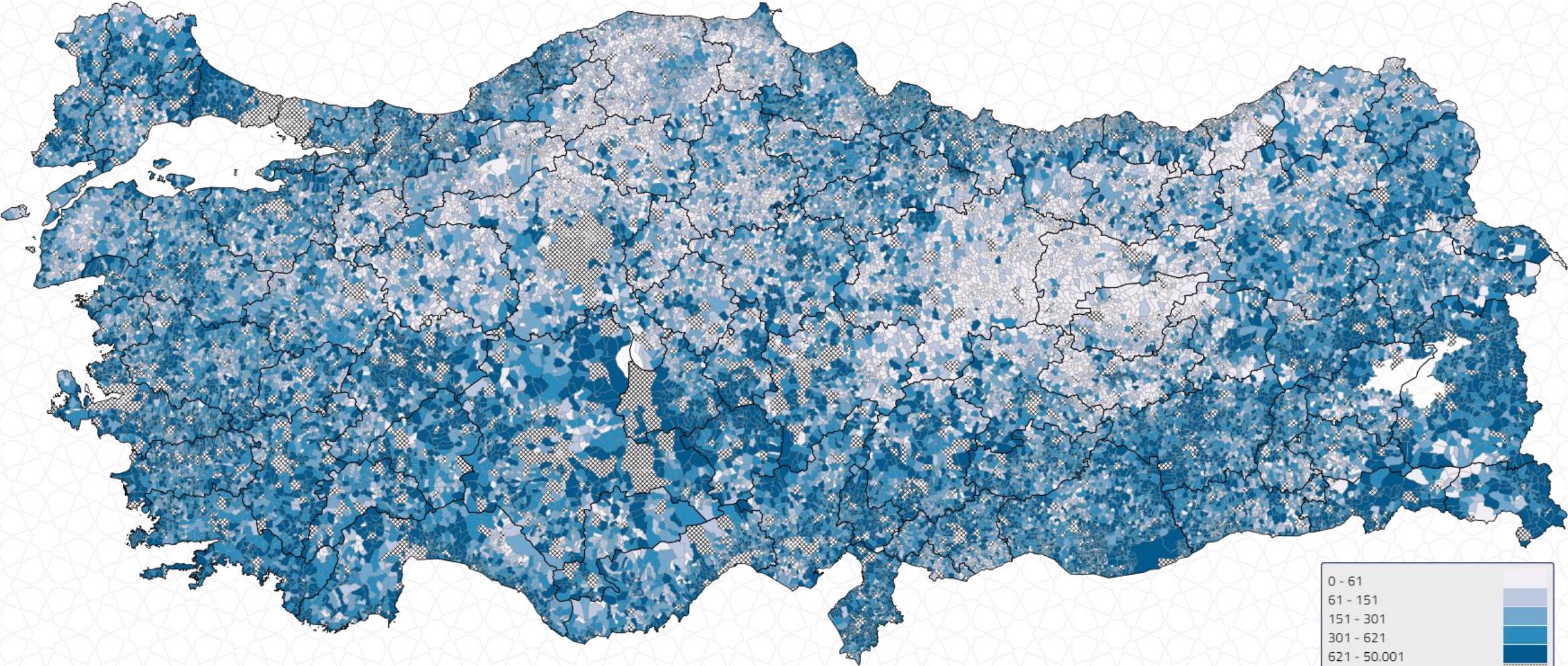

İstanbul'un Etki Alanı

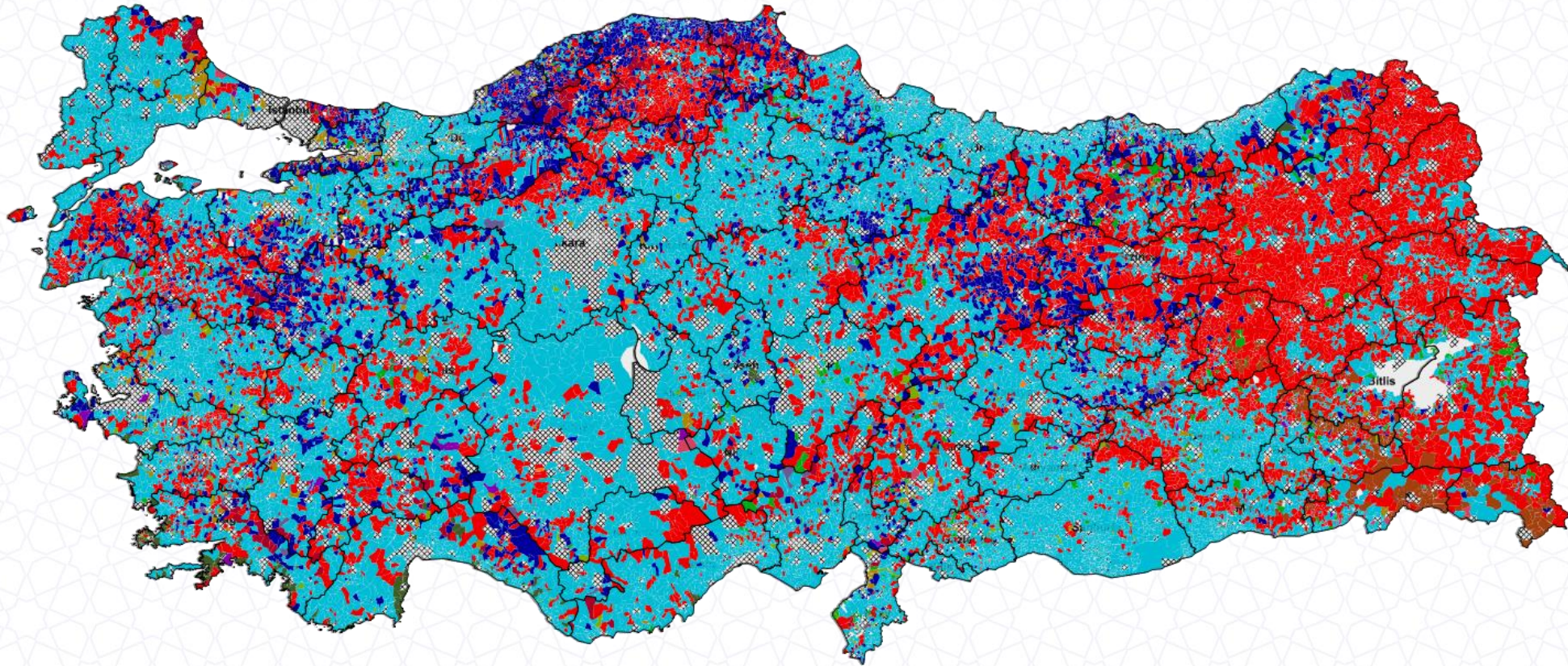

Kırsal Yerleşimlerde Nüfusun Dağılımı

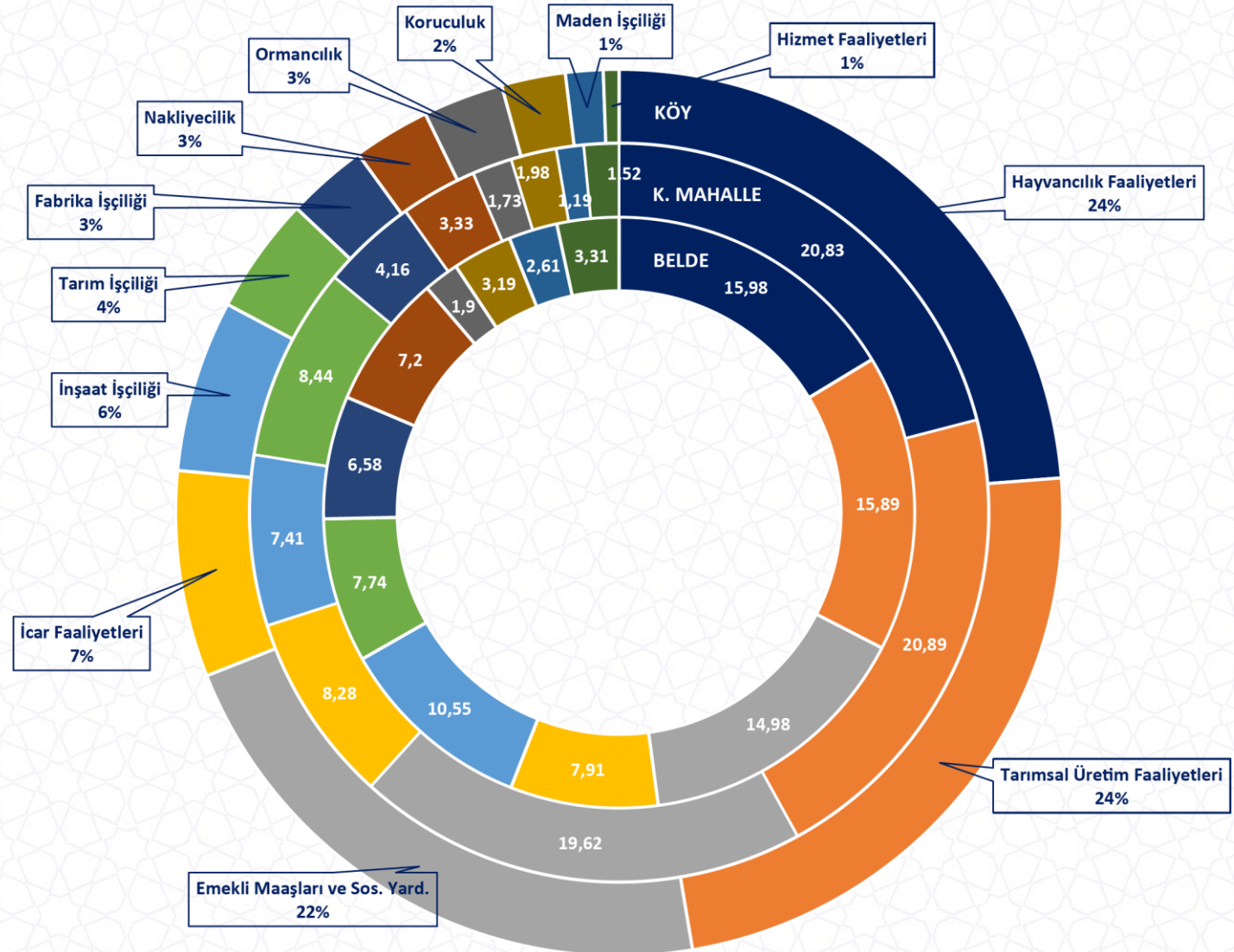
Kırsal Yerleşimlerde En Önemli Geçim Kaynakları

Tarımsal Üretim Faaliyetleri (20449)	Koruculuk (340)	Nakliyecilik (71)
Hayvancılık Faaliyetleri (9915)	Ormancılık (315)	İcar Faaliyetleri (67)
Transfer Harcamaları (4538)	Hizmet Faaliyetleri (188)	Diğer (58)
Fabrika İşçiliği (408)	Tarım İşçiliği (179)	Ankete Dahil Olmayanlar
İnşaat İşçiliği (342)	Maden İşçiliği (108)	

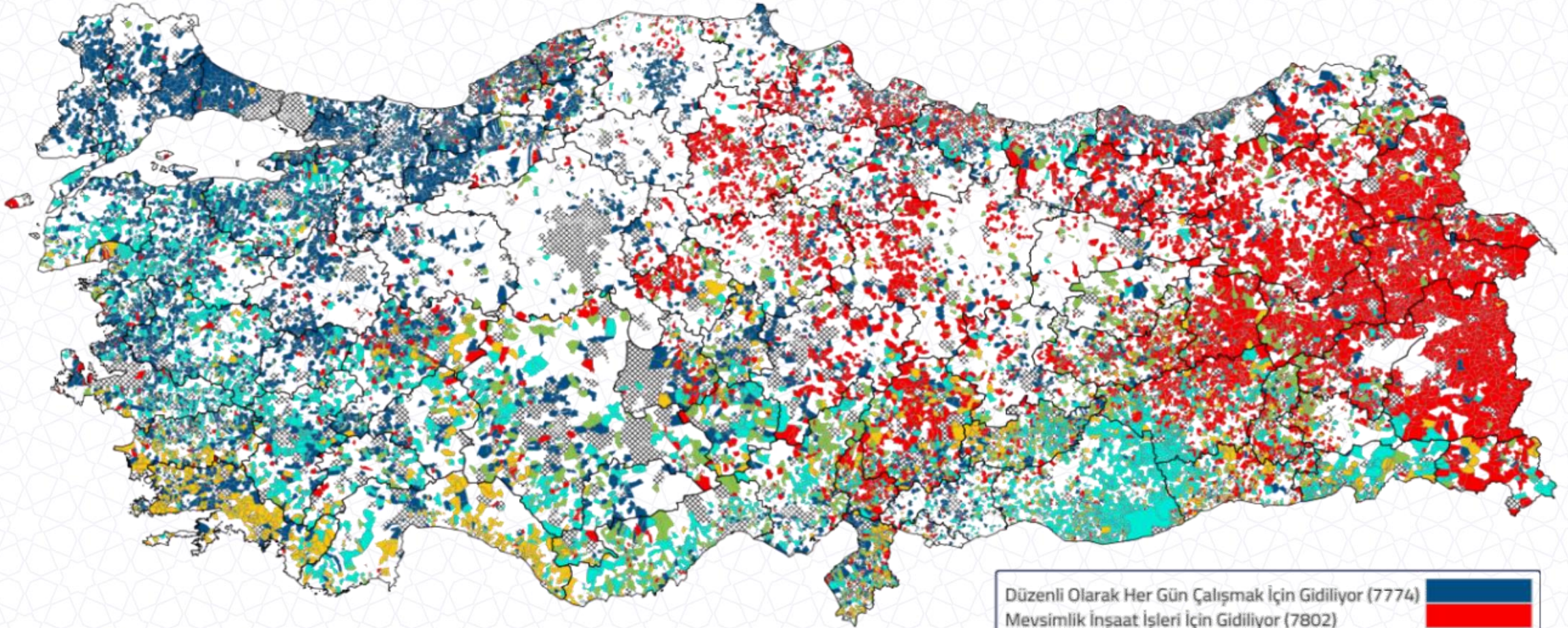
Kırsal Yerleşim Türüne Göre Geçim Kaynakları

- Tarım ve hayvancılık ile emekli maaşları ve sosyal yardımlar en önemli geçim kaynakları
- İcar faaliyetleri ve inşaat işçiliği takip ediyor

Kırsalda Yerleşimlerden Giden İş Gücünün Hareket Türleri

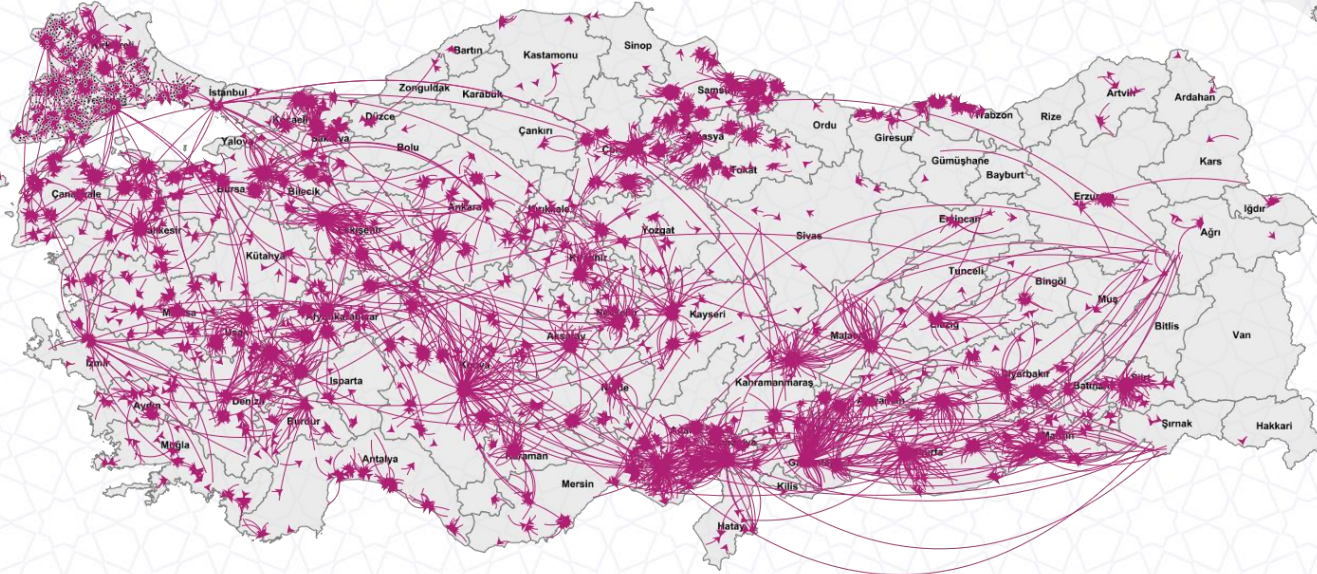

Düzenli Olarak Her Gün Çalışmak İçin Gidiliyor (7774)
Mevsimlik İnşaat İşleri İçin Gidiliyor (7802)
Mevsimlik Tarım İşçiliği İçin Gidiliyor (4199)
Mevsimlik Turizm İşçiliği İçin Gidiliyor (1530)
Diğer İşler İçin Gidiliyor (1369)
Ankete Dahil Olmayanlar

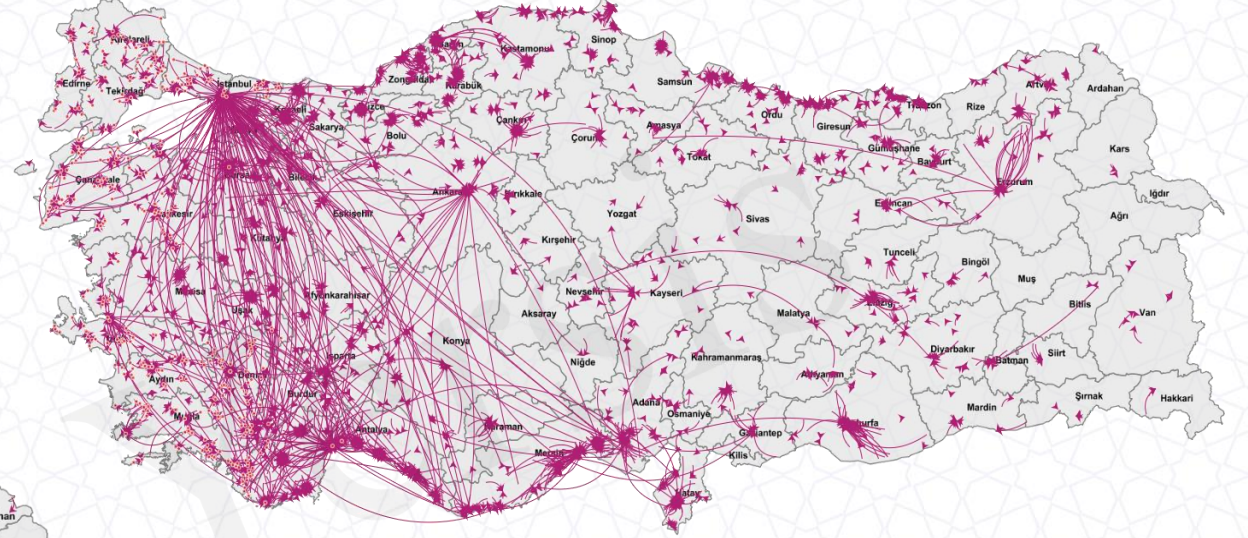
Kırsal Yerleşimlerde Ürünlerin Satıldığı Yerler

- Antalya ve çevresindeki seracılık ürünleri Akdeniz Bölgesi'nden Marmara, Ege ve İç Anadolu Bölgeleri'ne satılmaktadır.
- Ülke genelinde yakın yerleşimler arasında da yerel satış ağları vardır.

Kırsalda Yağlı Tohum Ürünlerinin Satıldığı Yerler

Kırsalda Seracılık Ürünlerinin Satıldığı Yerler

- Yağlı tohum üretiminin ülkemizin pek çok yerinde yapıldığı ve daha çok yakın yerleşimlerde değerlendirildiği görülmektedir.

ANALİZLER

- Kentsel Hizmet Merkezleri
- Kırsal Hizmet Merkezleri
- Ağ Analizleri
- Karar Ağaçları
- Mekansal Ekonometrik Modeller
- Birliktelik Kuralları
- Kümelenme Analizleri
- Etki Alanları ve Bölgeler
- Veri Madenciliği Yöntemleri
- Mekansal İstatistikler

ÇIKTILAR

- 3 Araştırma Raporu
 - Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri
 - İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Ağ İlişkileri
 - Türkiye’de Kırsal Yerleşimler Saha Çalışması
- Karar Destek Sistemi
 - İnternet Tabanlı
 - İnteraktif
 - CBS Altyapısıyla Desteklenen
 - Kamuoyuna Açık
 - www.yersis.gov.tr

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

    | TCSanayi

www.sanayi.gov.tr